

prof. dr. Dragoljub Arandjelović, načelnik občine Milutin Petrović, odvetnik Momčilo Janković, docent dr. Ilija Pržić (vsi iz Beograda), ban v pok. dr. Josip Šilović, docent dr. Juraj Andrassy, odvetnik dr. Matko Katičić (vsi iz Zagreba), univ. prof. dr. Metod Dolenc, odvetnik dr. Janko Žirovnik in nam. drž. tož. dr. Hinko Lučovnik (vsi iz Ljubljane), predsednik vrhovnega sodišča dr. Milan Simić (Sarajevo), odvetnika dr. Matija Vidoević in dr. Ante Perić iz Dubrovnika, odvetnik dr. Ignat Pavlas iz Novega Sada, apel. sodnik Aleksander Andrejević iz Skoplja in predsednik okrož. sod. Nikola Dragović iz Andrejevice.

V soboto, dne 8. oktobra popoldne posetila je vsa množica kongresistov bližnji Cavcat in se poklonila tamkaj spominu velikega jugoslovanskega pravnika B. Bogišića. V lepem govoru je proslavljal univ. prof. dr. Dolenc njegove zasluge in pomen za jugoslovansko pravo, pri čemer ni pozabil, da je Bogišić povsod naglašal jugoslovanski pravni etos. S tem je bila peta skupščina najlepše zaključena.

Vse dni so bile na sporedu lepe družabne prireditve, ki so jih priredili gostoljubni Dubrovčani na čast svojim gostom.

Dr. R. Sajovic.

Književna poročila.

Spektorski E.: Zgodovina socialne filozofije. Zvezek I. Od starega veka do XIX. stoletja. Slovenska Matica v Ljubljani, 1932. Str. VIII+306.

Delo je prevedeno iz ruskega rokopisa po Josipu Vidmarju. Pisatelj Evgen Spektorski, sedaj redni univerzitetni profesor na juridični fakulteti v Ljubljani, pravi v predgovoru, da si je prizadeval pokazati v splošno dostopni obliki vznik in razvoj evropske socialne filozofije. Epiteton »splošno dostopne« oblike se nam zdi, da ni na pravem mestu. Zasnova vsega dela je odlična, stil lahкотen, francosko navdahnjen..., toda pisatelj citira v njem stran za stran izreke tudi takšnih avtorjev, kateri niti petini akademskih izobražencev ne bodo poznani. Vzemimo n. pr. stran 44., kjer so vpleteni z ozirom na delovanje Platona izreki piscev Joseph de Maistre, Schleiermacher, Alfred de Vigny in Munk. V vsej knjigi ni nikjer omembe, kdo so ti možje, kdaj so živeli, kaj so pomenjali za znanost. Samo dober konverzacijski leksikon utegne tu pomagati. Ali: Na strani 50 sta citirana izreka Montaigneja in Robert von Mohla. Prvi se poslej omenja nekolikokrat v glavnem tekstu ter se navaja tudi v oddelku, ki prinaša literarne pripomočke, dvojne del o tem mislecu. O drugonavedenem pa smo zasledili začetkom navedbe o slovstvu suh citat nekega njegovega dela. Ali v obeh primerih bo čitatelj, ki bi se hotel orientirati o njuni osebnosti ali pa ki

bi želel kontrolirati citate, ki jih čita v knjigi, taval v nejasnosti, ker mu niti navedbe del med literarnimi pomočki ne morejo dati odgovora na stavljen vprašanja. Sploh je v oddelku o »slovstvu«, ki ga je Spektorski uporabljal, navedenih preko tisoč del, iz katerih črpa avtor svoje zamisleke in po katerih kontrolira svoja »izkustva«. Naravnost čudovita je njegova načitanost. V posebno zaslugo mu štejemo, da ni prezrl slovenskih avtorjev. V slovstvu citira dela Slovencev: Ehrlich Lamb., Glaser Iv., Gosar, Grafenauer, Grivec, Hohnjec, Kidrič, Knaflič, Kos Mil., Kovačič, Krek Greg. (pravnik), Krek J. E., Kušej, Lukman, Murko Mat., Snoj, Ušeničnik Al., Veber. Ali težko nam je spoznati odnos vsebine njihovih del na glavni tekst. Kajpada velja to skoraj popolnoma v isti meri za mnogo tujerodnih avtorjev, čeprav so svetovnega slovesa... Vse to smo si dovolili pripomniti zgolj z ozirom na odlično prikazovanje Spektorskega, ki naj bi bilo po njegovem prizadevanju — splošno pristopno. Če to zanikamo, s tem nikakor ne iznašamo očitkov; nasprotno, mišljenja smo, da je Spektorski v svoji skromnosti nekako zabrisal značaj stroge znanstvenosti dela, morda iz bojazni, da ne bi vnaprej odbijal tistih, ki dobé njegovo knjigo v roke, pa niso baš naklonjeni proučevanju strogo znanstvenega stiva. Prav posebno pa bi še podčrtali, da je zgodovina socialne filozofije Spektorskega spisana po njegovih izkustvih iz predavanj na petih univerzah. Med strokovnjaki se bije še vedno boj, na katero fakulteto spada katedra za sociologijo, ne bo pa dvoma, da spadata socialna filozofija in njena zgodovina na juridično. Ona je posestrima pravne filozofije, ker skuša pokazati smisel družbe sploh ali pa posameznih strani. Zato opozarjamo na naznanjeno knjigo naše pravnike. Delo je silno zanimivo, tudi originalno spisano. Nima značaja sistematičnega zgodovinskega značaja. Nizajo se slika za sliko po zgodovinskem redu, ali vsaka teh slik — vseh je 115 — je z večjim peresom sestavljen pregled o stanju socialnega duha, ki preveva dotično dobo. Mnogokrat opozarja avtor že vnaprej, kako so se kali iz tiste dobe razvijale in kam naj vedejo. N. pr. v poglavju (»sliki«) 31., ki govori o izvoru in bistvu srednjega veka (str. 101.) pravi čisto na kratko: »Marsikdo vidi smisel sodobne krize v tem, da je Evropa zopet na poti v nekaj novi srednji vek.« Za starejšo generacijo slovenskih pravnikov je prav posebno važno, da dobé od slovanskega učenjaka nove vidike o stikih duševnega življenja Slovanov z Germani in Romani. Kdor bo prečital poglavje o husitskem gibanju (51.), o Poljski in Moskvi (62.), ali zlasti 84. poglavje z naslovom »reforme Petra Velikega in francoska revolucija«, ta bo gledal na te probleme gotovo čisto drugače, pravilneje, nego mu jih je predstavljala germanska veda, če se je sploh z njimi hotela baviti. Spektorski se ozira v posebnih poglavjih na vseslovanstvo Gunduličevo in Križaničevo, vpleta na pripravnem mestu (teorija o upravi) ideje pisatelja slovenskega pokoljenja Franca Pelzhofer (nanj sta ga opozorila dr. Joža Glonar in dr. Janko Polec), posveča slednjič zadnje poglavje knjige preustroja prebivalstva v slovanskih državah in deželah. — O vsebini posameznih poglavij naj podamo samo dve tri opozoritve. Na str. 79. stoji stavek: V srednjem veku je bila vsa državna organizacija prežeta z načeli privatnega prava. Tu gre za antitezo k javnemu pravu. Na str. 116. pa čitamo, da srednji vek ni bila doba državnosti, ampak »doba družbe«. Raziskovanja J. Wackernagel-a v delu Die geisti-

gen Grundlagen des mittelalterlichen Rechts (1928.), ki ga Spektorski v »slovstvu« ne navaja, pa kažejo, da individualizem (zavestnost lastne osebe) v srednjem veku ni bila sestavina srednjeveškega duševnega narurela. D a h m, Das Strafrecht Italiens im angehenden Mittelalter (1931., str. 19.) navaja kot znak srednjeveške zakonodaje »das genossenschaftliche Gepräge der Rechtsordnung und die Einordnung der Einzelnen in Körperschaften.« Niti srednjeveška znanost ne pozna individualizma, vsaj vobče ne, ker častnih izjem kakor n. pr. Tomaža Akvinskega nečemo prezreti. Posledica takšne kolektivistične duševnosti je skolasitika, neznanstvena znanstvenost, v pravnem življenju strogi formalizem, ki prezira v kazenskem pravu individualno krivdo. Sodimo, da se gori citirana stavka o načelih privatnega prava kot kvasu državne organizacije srednjega veka in o srednjem veku kot »dobe družbe« razhajata in da bi bila potrebna bližjega pojasnila, ali in kako naj se spravita v sklad. Podobna stvar je s trditvijo na str. 156., da so Jezuiti proglasili za načelo, da smoter opravičuje sredstva. Ta izrek je pobijalo že toliko avtorjev, da bi bilo pač umestno utemeljiti ga napram množici zanikovalcev ali vsaj priznati, da trditev ni nesporna. Za citat na str. 120. »Stadtland macht frei« pa mislimo, da je lapsus calami ali celo tiskovna pomota, ker gre seveda le za »Stadtluft«.

Raz jezikovno stališče imamo pa pač predvsem neko načelno opombo, ki se ne tiče toliko osebe prevajalca, ampak skoraj bi rekli, celokupnega slovenskega prevajalstva: Ne upošteva se strokovno izrazoslovje, čim prevajalec ni od iste fakultete, kamor spadajo termini tehnici. Tako pride, da se tudi v naznanjeni knjigi sloveni »Vergeltung« — »vračilo« (povračilo), »Ehebruch« — »zakonolomstvo« (prešuštvo), »Begriff« — »prijem« (pojem), laedere — »prizadevati« (kršiti, okrniti), »Masse« — »masa« in »množica«, ki je »Menge« (pravniki pravimo za »Masse«, »Massendelikt« itd. mnogota, mnogotni delikt, za »das Massiv« — gmota); »das Sollen« ni »dolgovanje« ampak dolžnost. »Assemblée nationale« ni »nacionalno zborovanje«, ampak narodna skupščina (str. 248). Naravnost nerazumljiv in za to neodpuštljiv je izraz »mednarodno tretejsko sodišče« za Schiedsgericht namesto mednarodno razsodišče (str. 230); koliko Slovencev ve, da je »tretejski« pridevnik, prevzet iz ruščine, kolikim je znano, kaj pomenja?! — Čudno zveni tudi, da se na str. 143. proglašja izraz Gesinnung za neprevedljiv pojem, na str. 265. pa se vendarle določno prevaja z »notranje dušno stanje«. Morda se bo ugovarjalo, da ta ali oni izraz iz toboljčka terminologov-pravnikov ni čisto pravilno izveden, ali pa da je prevzet iz drugega jezika (n. pr. »pojem« iz češkega). Mislimo, da velja še vedno usus tyrannus, in pa, da je večja neprilika, ako se ustvarja v istem času vzporedna, križajoča se terminologija, kakor pa če se uporabljajo davno udomačeni izrazi. Naj bi se to upoštevalo pri izdaji drugega dela Spektorskega zgodovine socialne filozofije, ki naj bi kmalu izšla. Ko jo dobimo v celoti, jo bomo smeli prištevat med najbolj uspešna znanstvena dela na slovenskem jeziku.

Dr. Metod Dolenc.

Pahorukov Nikolaj: Zbirka ugovora i konvencija o pravnoj pomoći u građanskim i krivičnim stvarima. Beograd, 1932, 518 str., 100 Din.

S to zbirko smo dobili teoretiki in praktiki v Jugoslaviji že dolgo težko pogrešano knjigo. Službene novine prinašajo le konvencije, ki jih sklepa današnja Jugoslavija. A našo Jugoslavijo veže na podlagi tzv.

minoritetne pogodbe še nekaj predvojnih pravnopomočnih konvencij, katere je bila sklenila kraljevina Srbija in ki so bile z omenjeno pogodbo razširjene na vse državno ozemlje. Te stare konvencije so bile svojčas objavljene v srbskem zborniku zakona i uredaba, ki ga v prečanskih krajih skoro ni dobiti. Zato je lepa zasluga avtorja, inspektorja v ministrstvu pravde, da je poskrbel za ponatis in zbirko vseh (47) danes v Jugoslaviji veljavnih konvencij o pravni pomoči v civ. in kaz. stvareh. Njih besedilo je navadno dvojezično; avtor prinaša le srbsko, a opozarja na netočnosti, nedoslednosti in tudi nepravilnosti tega besedila, če se primerja z besedilom v drugem jeziku, najčešče francoskem. Poleg besedila konvencij, ki tvori drugi del knjige, je napisal avtor v prvem delu (zakaj ne obratno?) »komentar« k njim. Ta komentar, avtorjevo znanstveno delo, sestoji iz ekscerpiranja določb poedinih konvencij po sistematsko urejenih snoveh. Takih snovi navaja avtor 21, dale bi se pa skrócić na manjše število. Določbe konvencij o pravnici varščini in pravnici siromaški pravici n. pr. bi se dale spojiti z določbami o pristopu tujcev na naša sodišča, ker ga otežujejo in olajšujejo. Združiti bi se dale v eno snov tudi določbe raznih konvencij o razmejitvi matrimonijalnega, adopcijskega, skrbstvenega in drugega sodstva. Z druge strani pogrešam, da se niso posebe sistematski obdelale mednarodnečasne ukrepite, ki dobivajo v mednarodnem pravnem prometu vedno večji pomen. Preskromen je naslov knjige, iz katerega bi se sklepalo, da se bavi le z določbami konvencij. Avtor gre pravilno dalje in seznanja tudi z našimi avtonomnimi določbami, po katerih nudimo drugim državam pravno pomoč. Zbirka teh avtonomnih določb ni bila lahka, ker stoje le deloma v naši unificirani zakonodaji (od katere je del v veljavi, drugi še ne), deloma še v partikularnih zakonodajah poedinih pravnih ozemelj. Po pravici bi mogel avtor nazvati svoje delo zbirko vseh pravnih virov za jugosl. mednarodno pravno pomoč. V tesni zvezi z njo so neke določbe prava tujcev (zlasti o pridobivanju premičnin in nepremičnin po tujcih, o ustanavljanju akc. in trg. družb po tujcih, o zaščiti njih avtor. in industr. svojine), dalje o imunitetah, prednostih in privilegijih inostranskih konzularnih oblastev pri nas in o kompetencah naših konzularnih oblastev v tujini, ki se jim avtor v knjigi tudi ni ognil. Pahorukova knjiga ima še tretji del, ki prinaša pregled tuzemskih organov za izkazovanje mednarodne pravne pomoči (ministrstvu pravde in zunanjih zadev, sodišča in drž. tožilstva), dalje pregled pri nas rezidujočih inozemskih poslaništev in konzulatov, končno mnogoštevilne (nikjer drugod objavljene) razpise Ministrstva pravde v stvareh mednarodne pravne pomoči. — Ruski pravniki so obogatili našo jugosl. pravno književnost že z vencem odličnih del. V ta venc je vpel g. N. D. Pahorukov s svojim delom nov cvet, za katerega mu dolgujemo in izrekamo globoko zahvalo. Še posebno nas veseli, da je pomagal zbirati tvarino avtorju naš ožji rojak g. Vinko Štrukelj (na delu v ministrstvu pravde), ki mu izreka že avtor zahvalo za sodelovanje.

Lapajne.

Die Wirtschaftstheorie der Gegenwart. Herausgegeben von Hans Mayer in Verbindung mit Frank A. Fetter und Richard Reisch in vier Bänden. II. Band: Wert, Preis, Produktion, Geld und Kredit. Verlag von Julius Springer. Wien. 1932. Str. 413.

Z veliko zakasnitvijo je izšel zadnji, drugi zvezek iz štirih zvezkov sestoječe publikacije o »Ekonomske teorije sedanosti«. S tem se zaklju-

čuje cela publikacija. O treh prej izišlih zvezkih sem pisal v »Slovenskem Pravniku« v št. 11.—12. za l. 1928. Sedaj objavljeni drugi zvezek obseza razprave o vrednosti, ceni, produkciji, denarju in kreditu. Pestra vsebina teh razprav se vidi iz tega-le seznama:

O. Engländer (Praha). Wertlehre. V tej razpravi reasumira pisec svoj nauk o vrednosti in ceni, ki ga je obširno obrazložil v svojem večjem spisu »Theorie der Volkswirtschaft«. I—II (gl. mojo oceno tega spisa v »Zeitschrift für Nationalökonomie«, Bd. I, Heft 4, 1930 in Bd. III, Heft 2, 1932). M. Roche-Agussol (Montpellier). Die Werttheorie. Pisec naglaša velike zasluge psihološke teorije o vrednosti gospodarskih dobrin. W. Scott (Glasgow). Werttheorie. Razprava vsebuje interesantna pojasnila glede potreb in subjektivnega vrednotenja. F. Knight (Chicago). Das Wertproblem in der Wirtschaftstheorie. Razprava se bavi s spoznavno-teoretično in metodološko stranjo ekonomske teorije sploh in teorije o vrednosti gospodarskih dobrin posebej. G. Masci (Palermo). Die wesentlichen Bestimmungsgründe des Tauschwertes. Pisec razpravlja o faktorjih, ki določajo cene, ter se pridružuje naziranju, da je osnovni faktor mejna korist, ki predstavlja sintetičen pojav, in sicer združuje v sebi tako korist (»gusti«) kakor tudi stroške (»ostacoli«). P. Boninsegni (Losanne). Bemerkungen zu den Gleichungen des wirtschaftlichen Gleichgewichtes. Pisec podaja nove enačbe izmenjave in produkcije; enačbe so zgrajene v duhu starejše lozanske matematične šole, ker izhajajo še iz predpostavke, da je korist izmerljiva (»Nehmen wir... an, man könne den Nutzen... messen...«, str. 86), proti čemur so se v zadnjih letih izrazili številni kritiki. A. Bilimović (Ljubljana). Die Preis- und Wertlehre. Pisec razlaga dualistično teorijo o ceni, ki jo pojasnjuje s pomočjo shem, zgrajenih na predpostavki, da so potrebe, korist in drugi psihični doživljaji le primerljive, ne pa izmerljive količine. Ch. Bodin (Rennes). Preistheorie. Pisec primerja zaključke »statične« teorije cen z dejanskim gospodarskim življenjem ter naglaša važnost izpopolnitve te teorije v smislu njene »dinamizacije«. R. Liefmann (Freiburg i. Br.). Die Theorie des Monopolpreises. Pisec analizira bistvo monopola in njegove vrste ter skuša s čisto subjektivističnega stališča razložiti, kako se določajo monopolne cene; v podkrepitev svojega subjektivističnega stališča navaja ta-le razlog: »... allgemeine Preislehre hat den Preis rein subjektiv zu erklären, objektive... Momente... kommen nur in der besonderen Theorie der Preisveränderung zum Ausdruck« (str. 130); težko je, pridružiti se tej argumentaciji, ker gospodarstvo je od začetka do konca dualističnega (psihično-materijalnega) značaja in mora vsled tega tako splošna kakor posebna teorija o cenah, tako teorija o nastanku cen kakor teorija o njihovih izpremembah upoštevati i subjektivne i objektivne momente. W. Vleugels (Königsberg), Theorie der gebundenen Preisbildung, obravnava vprašanje od javne oblasti normiranih (»vezanih«) cen, ki je bilo zelo aktualno za časa vojne, za marsikatero vrsto blaga pa je aktualno tudi sedaj. R. Mayer (Wien). Der Erkenntniswert der funktionellen Preistheorien. Kritische und positive Untersuchungen zum Preisproblem. V tej veliki, 95 strani obsegajoči razpravi, podaja pisec kritike o teorijah Cournot'a, Jevons'a, Walras'a, Pareto'ja in Cassel'a; pravi, da so te teorije le funkcionalne, t. j. teorija, ki ugotavlja s po-

močjo analitičnih sodb le funkcionalno razmerje med cenami in drugimi gospodarskimi pojavi, in da niso kavzalno-genetične, ker ne pojasnjujejo s pomočjo sintetičnih sodb procesa samega nastanka cen. Razen tega očita pisec tem teorijam logično napako »ὅτι πρὸς πρὸς« ker določajo cene, izhajajoč iz že obstoječih cen, ki jih smatrajo za dane. V tej kratki oceni ne morem podrobno razmotriti zanimive Mayerjeve kritike, omenim samo na kratko, da navedene teorije niso samo funkcionalne, ker razločujejo prvotne subjektivne in objektivne momente, ki so vzroki tega, kar se odigrava na trgu, in pojave tržne izmenjave, ki so posledica delovanja omenjenih vzrokov; navedene teorije ugotavljajo medsebojno funkcionalno razmerje le med posameznimi pojavi tržne izmenjave, med temi pojavi in prvotnimi momenti pa kavzalno zvezo. Istotako je nespornost, da izhajajo omenjene teorije iz vnaprej dane ocene; one preskušajo več različnih hipotetičnih cen, iz katerih bo tista odgovarjala pogojem dotičnega trga, ki privaja do tržnega ravnavesja. V tem oziru popolnoma enako postopajo tudi Böhm-Bawerk in Philippowich pri izvajanju cene dobrin iz njih subjektivne vrednosti, in R. Mayer kot pripadnik dunajske šole temu izvajanju nič ne ugovarja. R. Wilbrandt (Tübingen). *Theorie der Produktion*. Pisec proučuje subjektivne in objektivne faktorje, ki delujejo v produkciji, ter razmotriva različne sociološke oblike produkcije. K. Diehl (Freiburg i. Br.). *Die Lehre von der Produktivität*. Obravnava pojem »produktivtete«, glede katerega še sedaj obstoje v ekonomski vedi velike kontroverze. J. M. Clark (New York). *Produktion als Organisation von Nutzen und Kosten*. Zanimivo razmotrivanje socijalne kontrole privatnega gospodarstva, vodstva podjetij, trgovine in tržnega prometa kot posebnih oblik produktivnega delovanja. A. Loria (Turin). *Das übernormale Unterprodukt*. L. Mises (Wien). *Die Stellung des Geldes im Kreise der wirtschaftlichen Güter*. Kratka duhovita razprava o denarju. R. Reisch (Wien). *Vom Geld-, Kredit- und Notenbankwesen*. Pisec razpravlja o spremembah, ki jih je preživelo denarstvo za časa vojne, o politiki emisijskih bank po vojni, o bankovcih in izpremembah njihove narave ter o bančnem kreditu in njegovem vplivu na gospodarstvo. Na koncu razprave kritizira pisec naziranja modnega pisatelja A. Hahna o možnosti razširitve bančnih kreditov pri brezdenarnem prometu. E. Kemmerer (Princeton). *Zur Theorie des Geld- und Kreditwesens*. Pisec med drugimi izvajanjem analizira tudi denarno enačbo, ki jo gradi po vzorcu znane I. Fischerjeve enačbe. T. Gregory (London). *Geldtheorie und Handelsbilanz*. Razprava se bavi s trgovinsko in plačilno bilanco ter z zvezo plačilne bilance z meničnim tečajem. A. Aftalion (Paris). *Die Einkommenstheorie des Geldes und ihre Bestätigung durch die gegenwärtigen Phänomene*. Pisec zagovarja »dohodkovno« teorijo o denarni vrednosti ter skuša verificirati to teorijo s pomočjo podatkov iz vojne dobe. Omenjena teorija, ki jo je razlagal že pred 20 leti F. Wieser, trdi namreč, da je denarna vrednost odvisna od subjektivne vrednosti, ki jo vsak izmed nas pripisuje zadnji denarni enoti svojega dohodka. Pri tem pa ne upošteva navedena teorija v zadostni meri tega, da je subjektivna vrednost zadnje denarne enote dohodka že sama odvisna od denarne vrednosti, ker cenijo ljudje denar samo zaradi njegove kupne moči. C. Bresciani-Turroni (Kairo). *Kapitalmangel und Währungsstabilisierung*. Takšna je vsebina zadnjega zvezka publikacije »Die

Wirtschaftstheorie der Gegenwart«. Z ostalimi tremi prej izišlimi zvezki tvori ta publikacija veliko kolektivno znanstveno delo, pri katerem so sodelovali učenjaki skoraj vsega sveta. Njihove številne razprave podajajo lepo sliko sedanjega stanja ekonomske teorije in njene sedanje problematike. Ne samo lajik, ampak tudi vsak strokovnjak najde v štirih velikih zvezkih omenjene publikacije precej novega in zase poučnega teoretičnega gradiva.

A. Bilimovič.

Dr. Flandrak Fritz. Die persönlichen Sicherungsmittel im Strafrecht und im Strafverfahren. Manz. Wien 1932. Str. VII—232.

Knjiga avstrijskega kriminalista obsega tri dele: materialno-pravni, procesualni ter pregled določb novejših načrtov kazenskih zakonikov, kolikor se nanašajo na tzv. osebna očuvalna sredstva. Avtor naglaša povsem pravilno, da je bila procesualna stran vprašanja o očuvalnih odredbah v teoriji dosedaj mnogo manj upoštevana kot materialno-pravna. Prav zato hoče pisatelj teoretsko premotriti vprašanje o tem, kakšen učinek ima uvedba tega novega instituta za kazenski postopek. Analiza osebnih očuvalnih sredstev kot ustanove materialnega prava (I. del) služi samo kot uvod za izvajanja o procesualnih vprašanjih (II. del). Tretji del temeljite monografije dr. Flandraka pa je posvečen pregledu zadevnih določb avstr. nkz. iz l. 1912, nemških osnutkov iz l. 1919 in 1925, nemško-avstr. nkz. iz l. 1927, švic. nkz. iz l. 1918 in čehoslov. nkz. iz l. 1926. Na stvarne očuvalne odredbe se avtor ne ozira, ker jih smatra za manj važne. Izmed osebnih očuvalnih odredb pa upošteva v prvi vrsti tiste, ki so zvezane z odvzemom prostosti.

V svojem pojmovanju pravne narave očuvalnih sredstev se pridružuje avtor tzv. dualistični koncepciji (die Zweispurigkeit der Sanktionen), ki je značilna za večino novejših kazenskih zakonikov in načrtov. S tem zavrača de lege ferenda tako kazensko pravo, ki je zgrajeno zgolj na načelu krivde (ein reines Schuldstrafrecht), kakor tudi konstrukcijo tzv. čistega očuvalnega prava (ein reines Sicherungsrecht). Pravo, ki bi upoštevalo edinole storilčevo nevarnost, bi moralo nadomestiti kriterij dejanja vseskozi s kriterijem storilčeve osebnosti. Pri sedanjem stanju antropološke in biološke znanosti to pač ni izvedljivo, kajti ni mogoče, »Persönlichkeiten in annähernd so scharfe Typen wie Einzeltaten zu pressen, Persönlichkeitsbestände zu formulieren«. (Str. 15.)

Vprašanje o kumulaciji, odnosno o tzv. »vikariiranju« kazni in očuvalnih sredstev rešuje F. v prid kumulaciji. V poglavju o pogojih za določitev očuvalnih sredstev obravnava avtor med drugim težavno vprašanje o dejanjih nevarčunljivih oseb, ki opravičujejo uporabo očuvalnih odredb. Kot odločilen moment smatra F. notranjo vez med dejanjem nevarčunljive osebe in njegovim bolezenskim stanjem (str. 39). V poglavju o zastaranju očuvalnih odredb nastopa pisatelj proti avtomatičnemu razširjenju splošnih norm o zastaranju na očuvalna sredstva ter priporoča za take primere posebno postopanje radi ugotovitve, da li obstoji nevarnost storilca za pravni red še naprej (Str. 55.).

V drugem delu svoje knjige obravnava avtor najprej vprašanje pristojnosti glede na določitev očuvalnih sredstev. V skladu s svojim načelnim stališčem o kriminalnopravnem značaju očuvalnih sredstev, smatra F., da je določitev očuvalnih sredstev treba prepustiti kazenskim sodiščem. Hkrati pa opozarja na nekatere specifične poteze, s katerimi se »Sicherungsverfahren« razlikuje od »Strafverfahren« (Str. 60 in nasl.).

V zvezi s tem se presoja vprašanje o modifikacijah, ki jih zahteva postopanje glede očevalnih odredb z ozirom na temeljna načela kazenskega postopka. Načelo oficijalnosti ostane nedotaknjeno, ker očevalna sredstva služijo interesom skupnosti morda še v večji meri, kot kazni. Isto velja za akuzatorno načelo, dasi izraz obtožba v tem primeru ni povsem na mestu: »In dem Wort Anklage liegt ja bereits ein gewisser Vorwurf gegen den Angeklagten und die Verhängung eines Sicherungsmittels beinhaltet keinerlei Unwerturteil über den Täter« (str. 66). Oportunitetno načelo pride do večje veljave že iz tega razloga, ker je specijalna prevencija izključni smoter očevalnih odredb. Kar se tiče načela iskanja materialne resnice, opozarja F. na potrebo, da se izpremene obstoječi predpisi glede oprostitve od dolžnosti pričevanja in sicer v smislu njene utesnitve. (Str. 71.) Tudi načelo javnosti se mora omejiti zlasti, če gre za postopanje zoper nevrčunljive osebe. (Str. 72—77). Razlogi, ki jih navaja avtor v prid pritegnitvi psihijatrov kot strokovnih laičnih sodnikov (str. 83, 131), se nam ne zdijo prepričevalni. V najboljšem primeru utegnejo služiti le kot izhodišče za nadaljno diskusijo. Posebno zanimivo je poglavje o pravnih sredstvih v postopanju glede očevalnih odredb (str. 118 in nasl.). F. opozarja na pomen kriterija storilčeve nevarnosti, ki zahteva presojo vprašanja ne ex tunc, temveč ex nunc (str. 125). F. priznava hkrati, da izgubi s tem pravno sredstvo svoj tradicionalni značaj. (Str. 129.)

V tem kratkem poročilu nam ni mogoče niti naštetih vseh vprašanj, ki jih obravnava avtor v svoji monografiji. Opozorili smo radi ilustracije le na nekatera izmed njih. Velezanimiva knjiga dr. Flandrakova bi še pridobila na svojem pomenu, če bi se avtor omejil na bistvo problema in ne bi pretresal ob vsaki priliki občin vprašanj, ki neposredno ne spadajo v okvir njegovega temata. Marsikateri reformistični predlogi pisatelja so sporni, odnosno prenačljivi. Kljub temu je treba pozdraviti delo dr. Flandraka, ki se je pogumno lotil enega izmed težavnejših problemov modernega kazenskega prava in procesa. Vprašanja, ki jih obravnava v svoji monografiji, so brez dvoma zelo aktualna tudi za naše reformirano kazensko pravo in postopanje.

Aleksander Maklecov.

Glunger Wilhelm: Rechtstheorie und Rechtspolitik (Prolegomena zur Rechtspolitik, II. Band), Otto Maidl, München und Leipzig, 1931.

V tej knjigi nadaljuje avtor raziskavanja, ki jih je načel v prvem zvezku svojih prolegomenov k pravnii politiki. (V istem založništvu; glej poročilo v Slov. Pravniku letnik XLVI., str. 63—64.) Avtor skuša dognati principe, na katerih bi moralo biti osnovano pravoznanstvo, ako naj bo podlaga pravičnega pravnega udejstvovanja. V to svrhu razlikuje statični, dinamični in pragmatični pravni nazor, ki jih obravnava v poglavjih »Die Form«, »Der Inhalt« in »Das Werk«. Pragmatična usmerjenost predstavlja sintezo statike, ki je »geordnete Ruhe« in dinamike, ki je »geordnete Bewegung«. Po avtorjevem naziranju nam šele pragmatična usmerjenost razodeva poslednji smisel pravnega snovanja kot ustvarjanja večnih vrednot v enkratnem in nikoli več ponavljajočem se pravnem dogajanju. V tem sintetičnem pragmatizmu, ki ga pa moramo razlikovati od filozofskega pragmatizma, se dovrši po avtorju naloga pravoznanstva, v katerem naj razumevanje obstoječega služi ustvarjanju bodočega.

Navzlic neki mistični nejasnosti, ki preveva vse Glunglerjeve spise, in nedovršenosti v posameznostih, je novo delo polno zanimivih perspektiv, ki odpirajo nove poglede na osnovne probleme teoretičnega pravo-znanstva. Tudi pretirano uporabljanje pojmov iz naravoslovnih ved (termodinamike, mehanike itd.) je v tej knjigi skoraj povsem izostalo, osnovni principi in vodilne misli pa so bolj jasno izdelani, tako da lahko z zanimanjem pričakujemo tretji zvezek napovedanih prolegomenov.

Boris Furlan.

Dr. Lubenoff G. Die Agrarreform in der Süd-Dobrudža (Rumänien). Sonderabdruck aus Band II., Nr. 3-4 der »Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht.« Berlin und Leipzig, 1931.

Kot Bolgar nastopa pisec tega spisa zelo ostro tako proti priključitvi Južne Dobrudže k Rumunski kakor proti agrarni reformi, izvedeni v njej po priključitvi. Pisec razmotriva zakon o tej reformi z dne 6. aprila 1924 in ugotavlja, da postopa ta zakon, posebno pa njegova izvedba, zelo neenako nasproti različnim kategorijam zemljiških posestnikov ter krši tako določbe rumunskega ustavnega prava o lastninski pravici kakor norme mednarodnega prava o pravicah manjšin. Spisu je dodan v izvečkih nemški prevod gori omenjenega zakona z dne 6. aprila 1924 in zakona z dne 4. julija 1930, ki tvori dopolnilo k zakonu o ureditvi Nove Dobrudže.

A. Bilimović.

Skwarczyński Pawel: Stanowisko cudzoziemców w dawnym prawie polskiem koronnem. Lwów, 1932. Str. 263.

Izza leta 1925. izdaja prof. Przemysław Dąbkowski (Lwów) s podporo ministrstva za vero in javno prosveto, kakor tudi predstavništva kralj. stolnega mesta Lwówa zbirko monografij »Pamiętnik historyczno-prawny«. To zbirko smo že srečali v Slovenskem Pravniku, ko je bilo govora o razpravah iz jugoslovanskega prava srednjega veka iz peresa Władysława Namysłowskiego, ki je pred prevratom služil v Bosni, pa se je po prevratu posvetil diplomatični karieri v svoji poljski domovini. Kot prvi zvezek XI. Zbornika omenjenega »Pamiętnika« smo dobili pred kratkim v roke naznanjeno delo pisatelja, ki stopa tu prvič na plan. Njegova zelo razsežna, z bogatim kritičnim aparatom opremljena monografija o pravnem stališču inozemcev v preteklem pravu Poljske (prav: »Kronske Poljske«) preiskuje za vso dobo stare polske države do leta 1795. celokupno pravo »tujincev« na javno-, kakor tudi zasebnopravnem polju. V 13 poglavjih dobimo dober pregled tistih omejitev, kojim je bil podvržen vsak na polskem državnem teritoriju bivajoč tujinec-inozemec. Zlasti gre za omejitve glede pridobivanja in posesti zemljiške lastnine, glede izvrševanja vojaških, posvetnih in veroizpovedstnih služb, pa tudi obratovanja v trgovstvu in obrtništvu. Posebej naj omenjamo VI. poglavje, ki razpravlja o »pacta conventa« iz dobe od l. 1573. do 1669. in od l. 1669. do 1764. v zvezi s tedajšnjim pravosodstvom. Že najstarejši pakt iz l. 1573. ima poseben člen, ki je posvečen tujincem. Kriminaliste bo zanimalo predvsem poglavje XI. o stanju tujincev v kazenskem pravu. Internacijsko kazensko pravo je zavzemalo v Kronske Poljske za delikte, ki so jih tujinci storili na polskem teritoriju, strogo teritorialno načelo. Pa tudi, če je tujinec, ki je storil zločin v inozemstvu, pribežal na Polsko, je bil podvržen jurisdikciji sodišča tistega okoliša, v katerem je bil zajet. Skwarczyński prinaša v tem pogledu zelo zanimive praktične primere celo iz 16. stoletja in ugotavlja, da so se vršile izročitve (»ekstra-

dicije») na »zdravem pojmovanju lastne koristi«, a so bile vobče fakultativne narave. Naj še omenimo, da je statut za Gdansko zabičaval ne samo gostilničarjem, ampak vsakemu grajanu, da mora gosta ali prišleca iz tujine, ki ga sprejme, seznaniti z vsebino statuta in ediktov, pa ga tudi poučiti, da se mora le-teh držati, in sicer ne samo glede prava, ampak tudi »ad fidem catholicam ejusque caeremonias et ritum antiquum Catholicae Ecclesiae«. Polsko pravo je tudi poznalo izvestne zločine, ki so jih mogli samo tujci zagrešiti, a kazen je bila konfiskacija njihove imovine. V tem poglavju obravnava pisatelj tudi vprašanje ciganov; bili so po pravnem pojmovanju »ljudje nepotrebni za organizacijo človeške družbe«. S konstitucijo iz l. 1557. je bilo zapovedano, da se naj izženó iz dežele, pa se ne smejo več sprejeti. Čudno, da je zadela enaka usoda kakor cigane, tudi Vlahe in Srbe; konstitucija iz l. 1624. jih je identificirala s potepuhi in zločinci iz navade. Fluktuacija Srbov je bila po našem mnenju posledica turškega navala, ki je baš v tej dobi najbolj osvajal zemljo in podil domačine po svetu. — Tem našim izvajanjem, ki hočejo samo v najsposlošnejših potezah informirati, dodajamo še željo, da bi v doglednem času dobili enako temeljita raziskavanja, kot je naznanjena monografija, tudi o problemih iz jugoslovanske pravne zgodovine, ki jih je pač na izobilje. Najbolje se bo orientiral za svojo bodočnost tisti narod, ki pozna dobro svojo pravno in socijalno preteklost.

Dr. Metod Dolenc.

Spomenica Kongresa pravnikov u Dubrovniku 1932. Zagreb. 1932. Str. 198. Cena 36 Din.

Skoro tri tedne pred dubrovniškim kongresom je izšla ta spomenica, ki obsega vse referate razen Lunačkovega. Spomenico je uredil kongresni predsednik dr. Politeo in se imamo njemu zahvaliti, da so bili objavljeni referati tolikanj časa pred kongresom, da je bilo vsakomur možno, poučiti se o vprašanjih, ki so bila stavljena na dnevni red. Poleg referatov prinaša Spomenica še kratek oris postanka in pomena naših kongresov, sestavo dosedanjih stalnih odborov in pravila kongresa. Kdor se slednjega ni udeležil, naj se seznani z vsebino te knjige.

Dr. Lubenoff Georg: Die Verfassung Jugoslawiens vom 3. September 1931. Posebni odtisk iz »Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht.« Berlin und Leipzig. 1932. Str. 402—532.

Nacrt trgovačkog zakonika za Kraljevinu Jugoslaviju. Partija o deoničkim (akcionarskim) društvima. Tekst nacрта. Obrazloženje. Upitni tabak. Državna štamparija. Beograd. 1932. Str. 235.

Članki in razprave v pravniških časopisih. Arhiv za pravne i društvene nauke. XLII. št. 3.: Tasić Đ.: Prilog teoriji o sankcijama pravnih pravila i načelu zakonitosti. Protić B.: Primena t. 3 čl. 70. Uredbe o nabavljačkim zadrugama državnih službenika. Subotić Đ.: Pravo devojačkog uživanja, miraza, sprema i udomljenja, s obzirom na mogućnost njihovog upisa u zemljišnu knjigu. Bartoš M.: Hipoteka u stranom novcu. Przić I.: Rad na međunarodnoj konvenciji o plenidbi vazduhoplova. Radovanović Lj.: Disciplinski otpust iz službe po § 88 Zak. o narodnim školama. — Arhiv XLII. št. 4.: Solovjev A.: Značaj Dubrovnika u istoriji jugoslovenskog prava. Jovanović A.: Otklanjanje novčanih poremećaja. Vesel J.: Čl. 55 Zak. o štampi i opšti principi našeg krivičnog prava. Protić B.: Primena t. 3 čl. 70 Ur. o nabavl. zadr. drž. služb. Bartoš M.: Tolerancija u bračnim odnosima. Kovačević Z.: Nadzor nad samoupravom gradova.

— **Branič št. 8.**: Vukčević R.: Rajhstag i rajhsrat u Vajmarskom ustavu. Vučković Đ.: Nekoliko sudskih odluka o § 29 Zak. o advok. Čosić F.: Nekoliko reči o primeni § 96 kriv. sud. post. — **Branič št. 9.**: Lazarević A.: Nagrada advokata kao branioca pupilne mase. Perić B.: Dokazna snaga knjiga Narodne banke. Rostovcev S.: Akuzatorski principi u izvidaju i istrazi po zakoniku o sudskom krivičnom postupku. Janković Dr.: Četvrti Kongres Međunarodne unije advokata. Čosić F.: Da li je sudija za starateljska dela dužan, da u aktu traženja intabulacije na nepokretno imanje staraoca za obezbedu masinog imanja, označi imovinu, na koju intabulaciju traži? **Branič št. 10.**: Bogatičević T.: § 29 Zakon o advokatima. Jovanović S.: Pregled sudskog zakonodavstva. — **Glos sadownictwa IV**, št. 11: Wolff E.: Ku zbliženiu prawników słowiańskich. Bobkowski A.: Na szlaku reform. Tylbor St.: Uwagi o projekcie prawa małżeńskiego. Glossy do Kodeksu Karnego. G. A. Ku Państwu Społecznemu. Namitkiewicz J.: V. Kongres prawników Kr. Jug. w Dubrowniku. — **Mjesečnik št. 9.**: Milobar F.: Svjetska ekonomska kriza i svjetska ekonomsko-monetarna konvencija. Miličić: A.: Nadležnost suda za dozvolu odnosno obavu ovrhe. Žić N.: Lastovski statut. Živić I.: Fideikomisarna supstitucija i agrarna reforma. Čulinović F.: Determinizam i krivično pravo. — † Dr. Josip Belobrk. — **Policija št. 17, 18.**: Sagadin St.: Delokrug opština u pogledu mesnog redarstva (lokalne policije). Škarja I.: Opštinske finansije. Goršić F.: Saslušanje samoupravnih tela povodom izvođenja dokaza saslušanjem stranaka. Dolenc M.: Socijalna sudska pomoć kao institut krivič. procesa. Majcen St.: O nadzoru države nad opštinama. Ocokoljić N.: Opštinski službenici. Mitić P.: Pred kongres pravnika u Dubrovniku. Gajić N.: O izvršenju presuda. Popović-Jakovljević: Sticanje advokatskog titulusa. Petrović D.: Institut zahtev za zaštitu zakona po § 41/2 kriv. s. p. i pravni stabilitet. Subotić Iv.: Gubitak državljanstva usled stupanja u stranu vojnu službu. Čulinović F.: Krivični postupak pred sreskim sudovima. — **Policija št. 19, 20.**: Fuger N.: Šta je naša opština? Dolenc M.: Socijalna sudska pomoć itd. Majcen S.: O organima opštine. Petrović Đ.: Mistifikacija pravosuđa. Marinković B.: O nužnoj odbrani § 23 k. z. s obzirom na § 44 k. p. Terzije K. O ličnim imenima Pešterac M.: Povodom donošenja novog zakona o opštinama. Đelošević B.: O pravnim lekovima. — **Pravosuđe št. 9.**: Jovanović S.: Kongres Pravnika. Bušatlić H. A.: Nadležnost sreskih šerijatskih sudova za ovjeravanje potpisa (rukoznaka) muslimana na ispravama. Goršić Fr.: Socijalna zaštita u izvršnom postupku. Matijević I.: Povlastice nekih kreditnih ustanova u pogledu naplaćivanja njihovih potraživanja. Krmpotić J.: Prava predaja darovane stvari. Petrović B.: O tužbi za naknadu štete protiv članova Državnog Saveta. Blagojević B.: Može li se podelom celokupnog potraživanja izbeći delokrug okružnog suda in fraudem legis. Vukčević R.: Granice između krivične i građanske prevare. Janković D.: Može li izvršilac javne klevete, uz primenu § 71 t. 3 k. z. biti osuđen samo na novčanu kaznu? Tauber L.: Presuda i njeno obrazloženje u sudskom krivičnom postupku. Mondšajn M.: Primjena § 88 k. z. u praksi. Umičević D.: Privatni učesnik kao subsidiarni tužilac. Tomić S.: Može li advokatski pripravnik biti branilac na okružnom sudu? — **Pravosuđe št. 10.**: Goršić F.: Socijalna zaštita itd. Mihačević J.: Obračun takse iz čl. 25 z. o taks. Solovjev M.: Res judicata u brakorazvodnim parnicama. Blagojević B.:

Može li se podelom celokupnog . . . itd. Broz B.: O realnoj potsudnosti po gradanskom sudovniku u vezi sa § 71 Z. o unut. uređ., osn. i ispr. z. z. Subotić Đ.: Obezbeđenje prava kod novo osnovanih zemljišnih knjiga. Vragović A.: Kazna za pokušaj po našom k. z. Plakalović B.: Može li se narediti pritvor kod krivičnih dela na privatnu tužbu? Jovanović S.: Prava predsednika veća u pogledu pozivanja svedoka na glavni pretres. Munišić M.: Pobijanje činjenica na kojima se osnivaju presude krivičnih sudova. Mišić P.: Minimum kazne zatvora kod zamene novčanom kaznom? Nikolajević R.: Međunarodna pravna pomoć kod izdavanja krivaca.

Razne vesti.

Kronika društva »Pravnika«. Na mesto dosedanjsega blagajnika dr. Rutarja Ignacija, ki je otvoril odvetniško pisarno na Vrhniki, je prevzel blagajniške posle dosedanji namestnik blagajnika dr. Urban Anton, odvetnik v Ljubljani. — Društvu so pristopili naslednji novi člani: Golouh Ciril, Zdolšek Josip, Muc Viljem, vsi odvetniški kandidati v Ljubljani, dr. Vidmar Ivan, sreski načelnik v Radovljici, dr. Ilavnik Ožbolt, starejšina sreskega sodišča v št. Lenartu, Tovornik Jakob, banovinski pristav v Ljubljani, dr. Brajša Stojan, advokat v Splitu, Svetina Anton, sreski podnačelnik v Laškem, dr. Štarkel Teodor, odvetniški kandidat v Ptuj, dr. Penko Fran, vršilec dolžnosti javnega beležnika na Vrhniki.

Osebnosti. Postavljeni so: Za kasacijskega sodnika pri stolu sedmorice odd. B. dr. Konda Jakob, za predsednika višjega dež. sodišča v Ljubljani Vrančič Ivan, za podpredsednika istega sodišča dr. Gradnik Alojzij, za sodnika v Dolnji Lendavi Roš Mirko. Premeščena sta sodnika dr. Farkaš Fran v Celje, dr. Dev Miroslav v Maribor. — Dalje so postavljeni: za inspektorja pri banski upravi v Ljubljani dr. Ratej Fran, za banovinskega sekretarja dr. Marčič Robert, za sreske načelnike dr. Gregorin Alojzij (Logatec), dr. Tekavčič Karel (Dravograd), Brezigar Mirko (Brezice), dr. Bratina Zvonko (Ptuj), za sreske podnačelnike Pezdich Franc (Ljubljana), Mahnič Rafael (Kranj), za pristava Deu Bogomir (Logatec) in Lazar Josip (Brezice), za predstojnika mestne policije v Mariboru dr. Hacin Lovro, za polic. svetnika v Ljubljani Gerzinič Alojzij. — Pri finančni direkciji v Ljubljani sta postavljena za direktorja dr. Valjavec Ljudevit in za njegovega pomočnika Sedlar Avgust. — Odvetniško pisarno v Ljubljani je otvoril dr. Vavpetič Lado, v Ljubljano se je preselil dr. Skaberne Franjo. — Za javne beležnike so postavljeni: Kramer Rudolf (Brezice), Kenda Josip (Brdo), Hanžič Ivan (Velike Lašče), Detiček Juro (Vransko), Ušlakar Ivan (Vrhnika), Košenina Fran (Gornji Grad), Požun Hinko (Gornja Radgona), dr. Peterlin Maks, (Dolnja Lendava), dr. Ločnik Emerik (Žužemberk), dr. Jenko Mile (Kozje), Jereb Rado (Konjice), dr. Mavrer Viljko (Kostanjevica), Lovšin Anton (Kočevje), Tavzes Fran (Kranj), Završnik Hubert (Krško), dr. Prislan Fran (Laško), Mrevlje Anton (Logatec), Poznik Viktor (Lož), dr. Senčar Dušan (Ljutomer), Rant